

Planlægning for jorddeponi

Kommuneplantillægget tillader et teknisk anlæg i det åbne land; men miljøvurderingen har et stort fokus på det efterfølgende "rekreative naturlandskab" på trods af, at kommuneplanrammen ikke dækker den fremtidige anvendelse af arealet om 25 år, men danner rammen om et jorddeponi.

Ansvar for udpegning af jorddeponiområder bør ligge hos kommunen – ikke hos en privat jordflytningsvirksomhed, da kommuneplanlægningen skal sikre de fælles interesser.

Plangrundlaget er miljøvurderet af Sweco, som har lavet en lang gennemgang af projektet med fokus på den fremtidige anvendelse som rekreativt naturlandskab. Der forventes at blive tilført både ren og lettere forurenede jord i hele driftsperioden på ca. 17-25 år. Projektet vil dermed være et jorddeponi i hele planperioden for både den eksisterende kommuneplan og den nye kommuneplan.

Det er godt, at kommunen arbejder for nye naturområder; men der er gode muligheder for at lave naturgenopretning uden forudgående jorddeponi, og derfor er der ikke tale om nyttiggørelse af jord. DN finder, at der kun kan være tale om nyttiggørelse, hvis det angivne formål om et rekreativt naturlandskab ikke ellers kunne være opnået uden jordpåfyld; men det kan det godt. Jordpåfyldningen erstatter dermed ikke jomfruelige materialer, da der slet ikke er brug for jomfruelige materialer for at etablere et rekreativt naturlandskab på grunden.

Aabenraa Kommune har i forbindelse med planlægning for jorddeponi ved Møgelmoose fået udarbejdet et notat af Codex advokater. Notatet er udarbejdet for at undersøge muligheden for at bruge nyttiggørelsesbegrebet i stedet for et deponeringsanlæg. Advokaterne skriver:

"Vi lægger i den forbindelse til grund, at det er kommunens vurdering, at det påtænkte projekt er egnet til og nødvendigt for at fremme den ønskede rekreative udnyttelse af arealerne, og at kommunen gennem vedtagelse af et plangrundlag i medfør af planloven klart og præcist fastlægger såvel grundlaget for en sådan arealudnyttelse som den hensigtsmæssige dimensionering og udformning af området, herunder i lyset af planlovens § 1, stk. 2, nr. 2. Det lægges således til

grund, at plangrundlaget gennem varetagelse af saglige planlægningsmæssige hensyn sikrer, at anlægget tilpasses det omgivende landskab, og at der skabes og bevares et værdifuldt landskab, som er egnet og attraktivt til det påtænkte rekreative formål.”

Dermed er det op til kommunen at sikre, at kommuneplanlægning og lokalplanlægning er i overensstemmelse med planlovens formål. Men kommuneplanrammen sikrer ikke at bevare landskabet, i stedet sigtes der mod at lave et nyt landskab til rekreative formål. Kommunen har ikke i kommuneplantillægget eller gennem miljøvurderingen forklaret, hvorfor 2 mio. kubikmeter jord er den hensigtsmæssige mængde jord til at kunne bruge landskabet til rekreative formål.

I notatet fra Codex nævnes en afgørelse om nyttiggørelse af jord på Eternitten i Aalborg, hvor der blev brugt forurenede jord til landskabsmodellering. I Aalborg var der projekteret en trappe i lokalplanområdet, hvor der skulle bruges 235.000 kubikmeter jord, hvoraf der blev nyttiggjort 15.000 kubikmeter asbestholdig jord fra lokalplanområdet. Der er stor forskel på projektet, hvor der var mulighed for indbygning af forurenede jord i trappen og projektet ved Møgelmoose, hvor der tilføres 2.000.000 kubikmeter jord, som ikke er nødvendig for at skabe et godt naturlandskab eller rekreativt område.

Tekniske anlæg bør ikke ligge frit i det åbne land. Aabenraa kommune har i miljømålene i kommuneplanen beskrevet, at uforstyrrede landskaber skal beskyttes mod større byggeri og tekniske anlæg. Nye aktiviteter skal placeres, så der opstår så få skader på landskabet som muligt. Nye tekniske anlæg skal ikke skæmme værdifulde landskaber eller forringe biodiversiteten eller oplevelsesmæssige kvaliteter. I den kommende kommuneplan for Aabenraa kommune, er landskabet omkring Naturlandskab Møgelmoose udpeget som større sammenhængende og bevaringsværdigt landskab.

I miljørapporten for jorddeponiet står der: ”*Naturlandskab Møgelmoose vil på sigt understøtte de eksisterende karakteristiske og oplevelsesrige landskabstræk og forbedre tilstanden af landskabets naturtyper med vådområde, mose, overdrev og skov. Det nye anlæg tilpasses det eksisterende landskab således, at der stadig er et samspil mellem områdets bevoksning og de lysåbne arealer.*”

Dette er der ikke belæg for, da det nye landskab med bakker er helt anderledes og uforeneligt med det af istiden skabte landskab omkring Møgelmoose. De nye

overdrev er ikke en forbedring af mose- og engområderne, men et nyt element i området, der ikke spiller sammen med landskabet og de naturtyper, som ellers ville have været på området. Området bliver meget forandret, som det kan ses af visualiseringerne 14.14 og 14.15 i miljørapporten, som i øvrigt mangler at vise hegnet, der formentlig vil skulle sættes op hele vejen om projektområdet? Den visuelle påvirkning efterfølgende vil være et meget forandret landskab, se f.eks. figur 14.20, som er et helt forandret landskab.

Landskab

I dette værdifulde mose- og plantagelandskab er der væsentlige landskabelige værdier og landskabskarakteren er særlig tydeligt og med store oplevelsesværdier, som vil blive fuldstændig ændret og ødelagt, hvis området fyldes op med diverse overskudsjord. Det lavbundsprægede landskab vil helt og for altid ødelægges og sløres og miste sin særprægede karakter med den planlagte voldsomme opfyldning.

Området er meget vandlidende med dybe afvandingsgrøfter, som med fordel kunne afkobles, så de dyrkede arealer blev retableret til naturområder. Der kunne dermed i stedet på sigt arbejdes med styrkelse af landskabets lavbunds-karakter og naturværdier.

Aabenraa Kommune skriver selv i landskabsanalysen:

”Landskabets lavtliggende terræn gør landskabet egnet til at styrke lavbunds-karakteren i området, eksempelvis ved at udbrede lysåbne naturtyper såsom eng og mose. Landskabet egner sig ligeledes til en ekstensivering af arealerne langs områdets åer og vandløb, der i dag kun markerer sig som smalle forløb i landskabet.”

Natur og biodiversitet

I og omkring projektområdet er værdifulde naturområder med truede arter, højmoser, biologiske korridorer og andre naturværdier, som risikerer at blive forstyrret og forurenede af den meget store aktivitet med pålæsning af jord tæt på områderne.

Der er et stort potentiale for at genskabe natur med høj biodiversitet i området, da arter nemt kan indvandre fra de tilstødende arealer, som i øvrigt er sjældne naturtyper og desuden rummer flere beskyttede arter. En stor del af området vurderer Århus universitet og DCE bør indgå som beskyttet natur pga. potentiale for høj biodiversitet ved etablering af større sammenhængende naturområder.

Driftsfasen for projektet beskrives som et naturområde, som skal etableres og plejes efter ca. 30 års anlægsarbejde. I miljørapporten beskrives driftsfasen således:

”Der vil blive udarbejdet en pleje- og driftsplan for området, der skal sikre, at biodiversiteten i området fastholdes. Pleje- og driftsplanen er vedlagt som bilag 5. Rammerne for pleje- og driftsplanen er at skabe et naturområde, hvor naturlige processer giver grundlag for biodiversiteten både i den eksisterende natur og på de nye naturarealer, som skabes. I pleje- og driftsplanen er opsat principper for hvordan dette opnås.

Når et bakkeområde i en etape er færdigt, bliver det afsluttet med topjord af næringsfattige jordarter. For at udnytte ”founder-effekten”, vil der blive udsprede frø på arealer, som skal være lysåbne. Samtidig plantes ”skovøer” på arealer, som skal være krat eller skov.”

DN gør opmærksom på, at udgangspunktet for ”naturlige processer” i naturforvaltning er at give plads til naturlig dynamik, f.eks. gennem ophør af dræn eller ved at give mulighed for afgræsning i store indhegninger, hvor dyr selv kan bestemme deres fourageringsmønstre. I dette projekt kan man ikke tale om at gøre plads til naturlige processer, da hele fundamentet er et jorddeponi. Bakkerne skal, for at undgå forurening fra den underliggende jord, beskyttes mod at erodere. Samtidig er hydrologien planlagt for at sikre nedsivning af potentielt farlige stoffer fra jorddeponi og stemmeværker skal kontrollere vandet. Der er ikke tale om et område, der bare kan stå og passe sig selv. Der vil for altid være behov for at regulere regnvandet for at undgå tilstandsændringer af §3-områderne og for at undgå spredning af jord og miljøfremmede stoffer. Stemmeværker, der er dimensioneret til 50-års hændelser, er underligt i en verden, hvor der om 20 år kan være så store ændringer i nedbør, at 50-årshændelser er langt hyppigere.

Der er gode muligheder for at omlægge arealerne indenfor planrammen til natur uden at skulle opføre et jorddepot først. Et naturgenopretningsprojekt vil godt

kunne gennemføres med naturlige processer ved at stoppe dræning af de dyrkede arealer.

Miljørapportens forklaring om at udnytte "founder-effekten" giver ikke mening. Assisteret frøspredning er et værktøj, som bruges, når der ikke er naturområder i nærheden, hvorfra planter og dyr kan sprede sig til området. Fordi der i projektet anlægges helt nye naturtyper for området ved at skabe kunstige overdrev, ønsker man at sprede frø; men dette ville ikke være nødvendigt, hvis området blev udlagt som natur uden bakkerne. Dette er blot endnu et tegn på, at formålet ikke er et naturlandskab, men at naturlandskabet skal udvikles ud fra målet om at placere store mængde overskudjord og er tilpasset derefter og ikke omvendt.

I redegørelsen til kommuneplantillægget står:

"Når området er færdigetableret, vurderes det, at der vil være en positiv påvirkning på naturtyperne både i og omkring lokalplanområdet, ligesom det vurderes, at hele lokalplanområdet på sigt bliver til §3 beskyttede naturtyper."

Det er ikke godtgjort, at der vil være en positiv effekt på de omkringliggende områder. Hvordan vil ændrede vandforhold, erosion, sætningsrisiko, støv, støj og lignende i den 30 år lange anlægsfase ikke lede til tilstandsændringer af de omkringliggende §3 områder? Det er kun muligt med forskellige afværgeforanstaltninger, og hvad skal der ske efter anlægsfasen?

DN finder det vigtigt, at den naturlige hydrologi bevares, og at der ikke sker nogen udsåning af urter, men at der i stedet fortsat kan ske en naturlig indvandring af de for området naturlige planter.